

Klima- og miljødepartementet

FORSLAG OM ENDRING AV KLIMALOVEN: REGJERINGENS FORSLAG TIL NORGES NYE KLIMAMÅL FOR 2035 – HØRINGSSVAR

Innledning og hovedbudskap

Naturvernforbundet viser til høring av forslag om endring av klimaloven og regjeringens forslag til Norges nye klimamål for 2035.

Naturvernforbundet mener det er opplagt at nye klimamål må innebære en klar skjerpning av nåværende klimamål og er derfor svært kritisk til at høringsnotatet åpner for en reduksjon helt ned mot 55 prosent. Naturvernforbundet og flere andre miljøorganisasjoner står sammen om å støtte hovedtrekkene i Miljødirektoratets forslag om et eget delmål for utslippskutt fra norsk territorium og presiserer samtidig at det også bør meldes inn bindende mål for Norges klimabidrag utenfor grensene. En slik helhetlig tilnærming vil styrke både Norges nasjonale klimainnsats og samtidig bidra til oppfyllelse av Parisavtalens forpliktelser.

FNs årlige statusrapport for 2024 slår fast at dagens klimapolitikk vil føre til en global temperaturøkning på minst 2,5 grader. Rapporten understreker at klimamålene må styrkes betydelig for å oppfylle 1,5-gradersmålet i Parisavtalen. Norge var blant flere land som oppfordret til nye klimamål i tråd med anbefalingene fra COP29. Samtidig har Norge selv gjort begrenset framgang og redusert utslippene med kun 9,1 prosent siden 1990. Regjeringen viser i Klimastatus og -plan at dagens politikk bare vil gi en utslippsreduksjon på 26 prosent innen 2030.

Flere samfunnsaktører har kritisert norsk klimapolitikk for manglende styring og innsats. Riksrevisjonen mener politikken gir svake styringssignaler, og regjeringens klimautvalg 2050 påpeker at Norge må ta vanskelige valg nå for å gi forutsigbarhet og unngå en dyrere omstilling senere. Norges institusjon for menneskerettigheter vurderte, i lys av EMD-dommen i saken «KlimaSeniorinnen», at Norge ikke gjør nok for å beskytte befolkningen mot klimaendringene. Dette er alvorlig.

Norsk klimapolitikk har i stor grad basert seg på EUs fleksible mekanismer og kvotesystem, med svake krav til nasjonale utslippskutt. Vi anbefaler at dette endres, slik at Norges nye klimamål baseres på tydelige signaler som fremmer raske utslippskutt som står seg i et 2050-perspektiv. Miljødirektoratet har, basert på EUs klimaråd, foreslått et hovedmål om minst 80 prosents utslippskutt og et delmål om minst 60 prosent innenfor nasjonale grenser sett i forhold til 1990-nivå. Vi støtter

dette. Videre er vi enige med direktoratet i at Norge må ha et separat mål for skog- og arealbrukssektoren. I tillegg mener vi at følgende er nødvendig:

- Fleksibilitet i utslipp begrenses til sektorer som ikke skal være en del av lavutslippssamfunnet, spesielt petroleumssektoren.
- Kjøp av kvoter under Parisavtalens artikkel 6 telles ikke inn i måloppnåelsen av utslippsmål.
- Norske myndigheter må utarbeide et utslippsbudsjett fram til 2050 for å unngå utsettelse av tiltak.
- Klimamålene må inkludere forpliktelser som bevarer og styrker naturens evne til å binde karbon.

Parisavtalens forpliktelser favner bredere enn nasjonale utslipp, og land oppfordres til å inkludere viktige forhold for å oppnå avtalens mål. EUs klimaråd har påpekt at EUs mål ikke fullt ut er i tråd med prinsippet om felles, men differensiert ansvar. Norges historiske klimaansvar er betydelig større enn vi har mulighet til å kompensere for med nasjonale utslippskutt alene.¹ Vi mener derfor at Norge bør gå lenger enn Miljødirektoratets anbefalinger og inkludere:

- mål for utslippsreduksjoner fra drivstoff brukt i internasjonal luftfart og sjøfart tanket i Norge, med samme ambisjoner som for våre territoriale utslipp
- mål om å redusere importerte og forbruksbaserte utslipp i samme tempo som territoriale utslipp
- informasjon om planlagt utvinning og infrastruktur for fossil energi som en del av klimamålene
- intensjon om å utvikle en helhetlig klima- og energiplan, som inkluderer en strategi for slutfasen til norsk petroleumsvirksomhet
- en minimumsforpliktelse på årlig bidrag til klimafinansiering i utviklingsland. Målet bør være på minst 67 milliarder kroner, i tråd med Norges rettfærdige ansvar basert på historiske utslipp og økonomisk kapasitet
- avkarbonisering av Statens pensjonsfond utlands portefølje og annet norsk statlig eierskap i utlandet

Denne helhetlige tilnærmingen vil styrke Norges klimamål og bidra til oppfyllelse av Parisavtalens forpliktelser.

Utslippsmål og nasjonale utslippsreduksjoner

Naturvernforbundets forslag til hovedmål

- Norge må sette et mål om å kutte minst 80 prosent av sine klimagassutslipp i 2035 sett i forhold til 1990-nivå. Norge må kutte sine territoriale utslipp med minst 60 prosent. Begge deler er i tråd med Miljødirektoratets forslag.

¹ [Stockholm Environment Institute \(2018\): Norway's Fair Share of Meeting the Paris Agreement](#)

- En eventuell bruk av fleksibilitet i utslippskutt begrenses da til differansen mellom det totale utslippsmålet og målet for utslippskutt innenfor norsk territorium. Denne fleksibiliteten reserveres sektorer som vi ikke skal ha med oss inn i lavutslippssamfunnet.

Norge har i stor grad oppfylt sine klimamål gjennom utslippskutt i andre land. Klimautvalget 2050² og Riksrevisjonen³ har i sine rapporter om norsk klimapolitikk framhevet at dagens struktur skaper uklarhet og svake styringssignaler. Dette skyldes blant annet at det ikke er tydelig definert hvor mye utslipp som skal kuttes innenfor Norges grenser, eller i hvilken grad fleksible mekanismer og kvotekjøp gjennom EU skal begrenses. Klimautvalget 2050 advarer om at denne usikkerheten kan føre til betydelig risiko for at Norge ikke når målet om å bli et lavutslippssamfunn. De understreker også at avhengighet av kvotehandel kan gjøre det vesentlig vanskeligere å gjennomføre de nødvendige tiltakene for å oppnå dette målet. Naturvernforbundet mener at kvotehandel og bruk av fleksible mekanismer er viktige virkemidler i klimapolitikken, men at dette må forbeholdes utvalgte sektorer, og kun som et supplement til nasjonale tiltak.

Miljødirektoratet har i sitt innspill til klimamålene gjort det klart at et mål om nasjonale reduksjoner må til for å sikre den nasjonale omstillingen som er nødvendig.⁴ I samsvar med EUs vitenskapelige klimaråd har direktoratet derfor anbefalt at Norge melder inn et delmål på 60 prosents reduksjon som må tas på Norges territorium og dekke over både kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor. Naturvernforbundet er enig i dette som et delmål for hva Norge minst skal kutte fram mot 2035.

Naturvernforbundet mener at fleksibiliteten som ligger i differansen mellom å kutte 80 prosent totalt og 60 prosent på hjemmebane, må reserveres sektorer og aktiviteter som ikke skal bli med oss inn i lavutslippssamfunnet. Da snakker vi i hovedsak om petroleumssektoren. Her trengs det en nedtrappings- og utfasingsplan og en plan for utslippsreducerende tiltak, men det vil være bedre at sektoren får benytte EUs kvotesystem for å kompensere for gjenværende, midlertidige utslipp framfor å investere stort i for eksempel elektrifisering med kraft fra land, som kan bidra til å forlenge levetiden for installasjonene og samtidig kreve så mye kraft at det blir vanskelig å omstille resten av økonomien i klimavennlig retning. Det kan også tenkes at det i andre deler av industrien kan være riktig vente noen år på større omstillinger, blant annet nullutslippsteknologier, framfor å investere i for eksempel CCS som ikke kutter like mye og samtidig krever mye energi – og at det da i en kort overgangsperiode kan være riktig å utnytte EUs kvotesystem for å kompensere for utslipp også i denne sektoren. Dette må likevel være unntak og ikke hovedregelen.

Vi vil også understreke at det er kun EUs kvotesystem (EU ETS) som skal kunne benyttes som fleksibel mekanisme, og at dette må kombineres med en plan for nasjonale utslippskutt også i de sektoren der den fleksible mekanismen skal kunne brukes. Dette betyr at Naturvernforbundet går imot at den fleksible delen av utslippsmålet skal kunne innfris gjennom kjøp av utslippsreduksjoner under Parisavtalens artikkel 6 som regjeringens høringsnotat åpner for.

² [Klimautvalget 2050: Omstilling til lavutslipp – veivalg for klimapolitikken mot 2050](#)

³ [Riksrevisjonen: Myndighetenes styring og samordning for å nå Stortingets vedtatte klimamål](#)

⁴ [Miljødirektoratet: Et 2035-bidrag som sikrer omstilling nasjonalt](#)

Utslipp fram mot 2050

- I tillegg til prosentmålet må Norge utarbeide budsjettmål som sikrer at tiltak ikke blir utsatt.

Norge har per i dag ikke vedtatt et helhetlig nasjonalt karbonbudsjett fram mot 2050. I henhold til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen har Norge en plikt til å holde seg innenfor et karbonbudsjett i tråd med 1,5 graders temperaturstigning.⁵ Norges institusjon for menneskerettigheter anbefalte i sin utredning at klimaloven lovfester, blant annet, plikt til å fastsette et karbonbudsjett fram til 2050. Dette stiller vi oss bak. Vi mener derfor at Norge må utarbeide et karbonbudsjettmål som indikerer hvor mye vi maksimalt kan tillate oss å slippe ut helt fram mot 2050. Budsjettmålet skal ikke overskrides, og det må utarbeides årlige planer i tråd med karbonbudsjettet fram mot 2035 og videre klimamål som etableres.

I tillegg anbefaler Naturvernforbundet at det utarbeides sektorvise budsjettmål for å ansvarliggjøre de ulike samfunnsaktørene.

Skog- og arealbrukssektoren

- Norge må ha et separat mål for skog- og arealbrukssektoren, hvor bidrag fra denne sektoren ikke telles inn i vurdering av måloppnåelsen av øvrige utslippsmål.
- Klimamålene må inkludere forpliktelser som bevarer og styrker naturens evne til karbonbinding.

Naturen spiller en avgjørende rolle i klimaregulering, og naturbaserte løsninger og bevaring av natur kan bidra til å redusere klimagassutslipp, øke karbonopptak og beskytte eksisterende karbonlagre. Å inkludere natur i klimaloven er ikke bare nødvendig for å nå klimamålene, men vil også møte forpliktelsene Norge har under Parisavtalen, den internasjonale naturavtalen (Det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold) og Norges nåværende samarbeid med EU. Artikkel 5 i Parisavtalen understreker viktigheten av å verne og styrke de naturlige karbonlagrene i skog og andre økosystem.⁶ Videre framhever naturavtalen bruk av naturbaserte løsninger og økosystembaserte tilnærminger for å minimere konsekvenser som klimaendringer og forsuring av havet har for naturmangfold og samtidig styrke naturmangfoldet sin motstandsevne.⁷ 30 prosent av hav- og landområder skal vernes og bevares innen 2030, som vil fremme naturlig karbonlagring og biodiversitet. I Norges samarbeid med EU på klimafeltet blir det gjennom Green Deal og LULUCF-regelverket lagt stor vekt på naturbaserte løsninger. Der blir tiltak for å bevare skoger, forbedre jordhelse og restaurere våtmarker for å sikre naturlig karbonfangst og -lagring. Green Deal slår fast at klimamålene er umulige å nå uten naturen, og Miljødirektoratet har foreslått et forbud mot nedbygging av myr for å redusere klimagassutslipp og ivareta økosystemets karbonbindingsevne.⁸

⁵ I henhold til Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen har Norge en plikt til å holde seg innenfor et karbonbudsjett i tråd med 1,5 graders temperaturstigning. Karbonbudsjettmålene må derfor synliggjøre i hvilken grad vi overholder denne forpliktelsen. Les mer: [NIM har utredet Norges rettslige rammeverk på klimaområdet i lys av EMK artikkel 8 - Norges institusjon for menneskerettigheter \(nhri.no\)](#)

⁶ [Parisavtalen \(artikkel 5\)](#)

⁷ [Den internasjonale naturavtalen](#)

⁸ [Miljødirektoratet \(2023\): Foreslår forbud mot nedbygging av myr](#)

For å nå klimamålene må Norges klimamål for 2035 inneholde konkrete forpliktelser til å bevare og øke naturlig karbonlagring gjennom å:

- måle, rapportere og begrense utslipp fra arealending
- gjennomføre tiltak for å øke varig naturlig karbonlagring på måter som også styrker naturmangfoldet, som restaurering av karbonrike naturtyper
- bevare særlig viktige naturlige karbonlagre gjennom vern

I vanlige år binder naturen globalt over 22 gigatonn CO₂ årlig, noe som er langt over kapasiteten til industriell karbonfangst og -lagring. I Norge er 80 prosent av karbonlagrene på land i jordsmonn, og havområder spiller en kritisk rolle i naturlig karbonlagring globalt. Til tross for dette er naturens rolle svakt regulert i norsk klimapolitikk og -lovgiving. I Norge er det for eksempel ingen nasjonale virkemidler for å redusere utslipp fra skogbruk eller å beskytte karbonlagre i havområdene.

Regjeringen foreslår at addisjonelle opptak og utslipp i skog- og arealbrukssektoren regnes inn mot måloppnåelsen på samme måte som i dag. Det er positivt og i tråd med Parisavtalen at det kun foreslås videreføring av dagens metode, men vi mener det er ryddigere å sette et helt separat mål for hele denne sektoren. Det skaper mer helhet og forutsigbarhet. Vi støtter Miljødirektoratets forslag om å ha et separat mål for skog- og arealbrukssektoren (LULUCF) «som gir reduserte utslipp og økt opptak på både kort og lang sikt». Store og til dels uforutsigbare årlige variasjoner i både opptak og utslipp i skog- og arealbrukssektoren kan føre til mye usikkerhet om hvor mye utslippsreduksjoner som må til i andre sektorer. I tillegg påpeker Klimautvalget 2050 at en inkludering av hele opptaket fra denne sektoren i klimamålene, og derfor dagens 2050-mål, vil innebære at målets ambisjonsnivå vil bli vesentlig svekket. Skog- og arealbrukssektoren, naturens eget karbonkretsløp, må derfor holdes utenfor utslippsbudsjettet under Norges nasjonale klimamål.

Hav og kyst

- Naturlig karbonlagring til havs må få mer oppmerksomhet.

Klimapolitikk og klimalovgivning har fokusert mest på reduksjon av fossile utslipp. Målene Norge har for naturlig karbonlagring, gjelder i dag for skog- og arealbrukssektoren. Det finnes ingen mål for å bevare eller øke naturlig karbonlagring til havs. Dette er en kritisk mangel, og uten overordnet regulering og målrettede tiltak for å verne og restaurere naturen risikerer en å gå glipp av et stort potensial for å redusere utslipp og bremse klimaendringene.

Globalt lagrer havet opptil 93 prosent av klodens karbon⁹ og spiller en avgjørende rolle når det kommer til naturlig karbonlagring. I norske farvann binder tareskog omkring 13 millioner tonn CO₂.¹⁰ Grove, foreløpige beregninger tyder på at norsk bunntåling frigjør 26 millioner tonn CO₂ årlig,¹¹ tilsvarende omtrent like mye som norsk industri, veitrafikk og innenlands luftfart til sammen. Gjennom naturavtalen har Norge forpliktet seg til å verne minst 30 prosent av havet innen 2030, men i

⁹ [WWF: Naturlig karbonlagring](#)

¹⁰ [NINA, 2020: Carbon storage in Norwegian ecosystems](#)

¹¹ [Sala et al. \(2021\): Protecting the global ocean for biodiversity, food and climate](#)

stortingsmeldingen om norsk oppfølging av avtalen er det ikke foreslått hvordan målet om vern av havet skal følges opp.

Manglende kunnskap og tiltak knyttet til naturlig karbonlagring til havs henger sammen med at det ikke finnes plikter knyttet til dette i det internasjonale klimaregimet. Dette er en mangel som må rettes på for at vi skal ta vare på den marine naturlige karbonlagringen i framtiden. Ved å gå foran og innføre regulering av påvirkning på naturlig karbonlagring i norske havområder vil Norge sette seg i posisjon til å ta viktige initiativ også i internasjonal sammenheng, slik at norsk politikkkutvikling på dette feltet kan få betydning også andre steder.

Det er muligens for prematurlig å sette et mål for karbonopptak i hav. Om dette skulle skje, bør det være et eget mål, der innsatsen ikke kan telles med i øvrige nasjonale utslippsmål.

Bidra til utslippsreduksjoner utenfor norsk territorium

Parisavtalens forpliktelser favner bredere enn utslipp og opptak innenfor hvert enkelt lands grenser, og land er oppmuntret til å rapportere på forhold som er spesielt viktig opp mot Parisavtalen. Miljødirektoratet skisserer noen slike forhold i sin rapport, men går ikke så detaljert til verks på hvilke konkrete klimamål vi må ha for å dekke det. Det er en svakhet i oppfølgingen av Parisavtalen at denne typen internasjonalt klimasamarbeid ikke blir prioritert. Vi mener derfor at Norge må sette tydelige mål for å redusere utslipp som påvirkes gjennom Norges politiske og økonomiske aktiviteter.

Reduksjonsmål for utslipp fra utenriks luftfart og skipsfart

- Norge må sette et mål for utslippsreduksjoner fra bruk av drivstoff i internasjonal luftfart og sjøfart som tankes i Norge, med samme ambisjoner som for våre territorielle utslipp.

Utenriks luftfart og sjøfart står for betydelige klimagassutslipp, men regnes i dag ikke inn i noe lands utslippsforpliktelser. Miljødirektoratet anbefaler at Norge inkluderer omtale av utenriks sjøfart og luftfart når nye klimamål meldes inn. Andre land har tatt eller vurderer grep for å adresse utslipp fra internasjonale luft- og sjøfart.¹²

Norge rapporterer allerede relatert til forbrenning av drivstoff som tankes for internasjonal luftfart og sjøfart gjennom National Inventory Report (NRI). For Norge utgjorde slike utslipp 1,7 millioner tonn CO₂ for luftfart og 1,0 millioner tonn CO₂ for sjøfart i 2019. Klimaeffektene fra utslipp fra luftfarten er imidlertid betydelig større, da utslipp i høyere luftlag bidrar til ekstra oppvarming.

¹² Det britiske klimarådet anbefalte den britiske regjeringen å holde utslipp fra internasjonal luftfart og sjøfart utenfor målet for territorielle utslipp i Storbritannias NDC for 2030, men at NDC-en burde inkludere klare forpliktelser for å agere på utslippene, inkludert både langsiktige mål og delmål. Internasjonal luftfart og sjøfart ble deretter tatt inn i Storbritannias sjette karbonbudsjett for perioden 2033–2037. Det danske klimarådet anbefaler at disse utslippene inngår i Danmarks nasjonale klimapolitikk og langsiktige klimastrategier. Det er også anbefalingen fra den svenske Miljömålsberedningen. EUs vitenskapelige klimaråd har analysert hvordan ambisjonsnivået kan ivaretas ved ulike valg om inkludering av internasjonal transport. Klimautvalget 2050 mener det bør vurderes hvordan Norge kan inkludere utslipp fra utenriks luftfart og sjøfart knyttet til Norge i de norske, territorielle klimamålene (side 92).

Denne statistikken inneholder utslipp fra både norske og utenlandske virksomheter som tanker i Norge, men den fanger ikke opp tanking fra norske virksomheter i utlandet. SSBs statistikk over klimagassutslipp fra norsk økonomisk aktivitet viser at utslipp fra Norske skip utenriks sjøfart sto for 16,2 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2019.

Vi mener det er riktig at Norge setter et mål for utslipp fra drivstoff solgt i Norge for internasjonal luftfart og sjøfart, basert på utslipp rapport i NRI. Norge har en viss mulighet til å påvirke utslipp fra denne trafikken. At det settes utslippsmål her, vil også legitimere nye virkemidler. Målet kan være på nivå med hovedmålet for Norge, men det bør være et separat mål og ikke inngå i hovedmålet. Også for luft- og sjøfart er det kun reelle utslippskutt i egne sektorer som får telle, eventuelt noe bruk av EUs kvotesystem, men ikke bruk av kvotekjøp gjennom Parisavtalens artikkel 6. Det er viktig at strategien for utslippskutt tar utgangspunkt i den såkalte UFF-modellen, blant annet for å unngå overforbruk av knappe ressurser som biomasse/biodrivstoff.

Et separat mål for klimagassutslipp fra forbruk

- Norge må sette et mål om å redusere importerte og forbruksbaserte utslipp i samme tempo som territoriale utslipp.

FNs klimapanel har påpekt at det ligger et stort og uutnyttet potensial til å nå både klimamålene våre og bærekraftsmålene gjennom en klimapolitikk som retter seg mot forbruket. Miljødirektoratet beregnet i januar 2024 at Norge bidrar til utslipp på 43 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i andre land som resultat av nordmenns forbruk.¹³ I henhold til den europeiske menneskerettighetskonvensjonen er staten ansvarlig for alle utslipp den kan påvirke.¹⁴

Videre påpeker FNs ressurspanel at utvinning og bearbeiding av materielle ressurser står for over 55 prosent av klimagassutslippene.¹⁵ I høyinntektsland er forbruket av ressurser seks ganger så stort som i lavinntektsland. Norge er i verdenstoppen når det gjelder materielt forbruk.

Norges petroleumsvirksomhet

- Norge bør i klimamålene inkludere informasjon om planlagt utvinning av og infrastruktur for fossil energi som en del av rapporteringen.
- Norge bør i klimamålene inkludere intensjonen om å utvikle en helhetlig klima- og energiplan som inkluderer en strategi for sluttfasen til norsk petroleumsvirksomhet.

Norges olje- og gassutvinning skal ned, og klimamålene kan være et betydelig verktøy for å sikre en rettferdig og grønn omstilling og for norske myndigheter til å signalisere at de tar Parisavtalen på alvor. Den globale gjennomgangen av landenes arbeid for å nå klimamålene, som ble vedtatt av alle verdens land på COP28, pekte blant annet på behovet for «en omstilling bort fra fossile brenslere i energisystemer» for å oppnå Parismålene (Decision 1/CMA.5, para 28(d)). Videre har Klimautvalget

¹³ [Miljødirektoratet. CaFEAN: Carbon Footprint of the Economic Activity of Norway](#)

¹⁴ [NIM: Tre klimasaker fra storkammeret i Den europeiske menneskerettsdomstol](#)

¹⁵ [UNDP: Global Resource Outlook 2024](#)

2050 advart myndighetene mot stivhengighet og en sen og brå omstilling om Norge ikke planlegger for slutfasen til sektorene vi ikke skal ha med oss i 2050. Utvalget anbefaler også at «Norge må redusere omfanget av petroleumsutvinningen mot 2050 mer enn det som ligger i dagens forventninger». For å være i tråd med Parisavtalens mål og følge opp råd for egen omstilling fra Klimautvalget 2050 må Norge melde inn ambisjoner om å utvikle en plan for slutfasen for egen petroleumsvirksomhet.¹⁶ I tillegg bør Norges klimamål for 2035 inneholde følgende:

- Norge skal ikke gi nye tillatelser til leting, utvinning (PUD) eller anlegg og drift (PAD) inntil en plan for slutfasen er ferdig utviklet.
- Norge skal innføre en omstillingsavgift på utvunnet olje og gass og fase ut de mest utslippsintensive feltene først. Lisenser som går ut, skal ikke fornyes.
- Norge skal engasjere seg i globale initiativ for utfasing av fossil energi, som for eksempel ved å melde seg inn i Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA).

Klimafinansiering

- Norge melder inn en ambisiøs og forpliktende opptrappingsplan for klimafinansiering i utviklingsland

Verdens behov for å redusere avhengigheten av fossile brensler, bevare regnskog, og støtte utviklingsland i kampen mot klimaendringer, krever enorme finansielle ressurser. Norge er ikke bare et høyinntektsland med lite fattigdom og god omstillingsevne, oljefondet gir oss også et stort økonomisk handlingsrom.

I tillegg til egne klimamål bør Norges høyeste mulige klimaambisjon derfor også inneholde et klimafinansieringsbidrag for å hjelpe utviklingsland med å nå sine klimamål og tilpasse seg klimaendringene.

Norge må i sitt klimamål for 2035 inkludere at:

- Norge forplikter seg til å bidra med 67 milliarder kroner¹⁷ til internasjonal klimafinansiering hvert år fram mot 2035, hvorav minst 34 milliarder er offentlige gavebidrag.
- Av disse skal det etterstribes en balanse mellom tilpasning, tap og skade og utslippskutt, og minst 17 milliarder kroner må gå til klimatilpasning, tap og skade og natur.
- All klimafinansiering må komme i tillegg til øvrig bistand.
- Norge må melde inn en videreføring av den norske regnskogsatsingen som del av landets klimamål, sammen med en høy ambisjon om økning av internasjonale klimafinansiering. Det vil tydeliggjøre at den norske regnskogsatsingen vil fortsette som et klimafinansieringsbidrag og ikke brukes til å oppnå nasjonale klimamål, noe som har vært et viktig premiss siden starten i 2008.

¹⁶ [Klimautvalget 2050, Omstilling til lavutslipp – veivalg for klimapolitikken mot 2050](#)

¹⁷ Summen bygger på at behovet for klimafinansiering til utviklingsland, med unntak av Kina, er beregnet til 1000 milliarder USD per år innen 2030. Se Bhattacharya A et al. (2022): *Finance for climate action: Scaling up investment for climate and development*. Norges andel av dette er 0,67 prosent, som tilsvarer vår andel av samlet inntekt i høyinntektsland i 2021 (kjøpekraftsjustert). Summen av private og offentlige bidrag tilsvarer da 67 milliarder kroner.

Om dette temaet vil vi ellers vise til høringsuttalelsene fra Kirkens Nødhjelp og Regnskogfondet.

Statens pensjonsfond utland (Oljefondet)

- Norge må rapportere på avkarbonisering av porteføljen til Statens pensjonsfond utland.

Det er behov for mer enn offentlig gavebasert støtte for å nå 1,5-gradersmålet globalt. Parisavtalens artikkel 2.1c omhandler vridning av finansieringsstrømmer i tråd med Parisavtalen. For å bidra til å nå dette målet må Norge i sitt klimamål for 2035 inkludere at:

- Norge skal fram mot 2035 vri all offentlig finansiering bort fra fossile og forurensende virksomheter og støtte forhandlinger i internasjonale organer som har dette som mål.
- Statens pensjonsfond utland skal ikke investeres i fossil energi, eller i selskaper uten en troverdig klimaplan i tråd med Parisavtalens 1,5-gradersmål.

Artikkel 6

- Kjøp av kvoter under Artikkel 6 skal ikke telles inn i vurdering av måloppnåelsen av øvrige utslippsmål i Norges nasjonale bidrag

Under klimatoppmøtet i 2024, COP 29, ble det enighet om de endelige reglene for artikkel 6 under Parisavtalen, som etablerer rammeverket for internasjonale karbonmarkeder. Norge har, både før og under klimatoppmøte, inngått flere bilaterale avtaler om kjøp av kvoter med utviklingsland som omfattes av artikkel 6.2. Regjeringen, ved Tore O. Sandvik, har uttalt at kvotene fra disse prosjektene skal brukes til å oppnå Norges mål om klimanøytralitet i 2030 og ikke regnes inn mot oppnåelsen av Norges klimamål.¹⁸ Dette er det likevel åpning for i Norges klimamål for 2030, som nevnes i regjeringens pressemelding,¹⁹ og regjeringen har foreslått å videreføre dette i klimamålene for 2035. Naturvernforbundet presiserer at hensikten med artikkel 6 er at land skal kunne påta seg større forpliktelser, ikke at en skal kunne veksle nasjonale kutt mot kutt andre steder. Vi støtter derfor at kvoter under artikkel 6 kan brukes, men kun som tilleggsforpliktelse, som et separat tiltak eller mål for å bidra til utslippskutt og omstilling i utviklingsland. Vi støtter ikke at kjøp av kvoter under artikkel 6 skal kunne telles inn i vurdering av måloppnåelsen av øvrige utslippsmål for Norge.

Å tillate bruken av kvoter i vurderingen av måloppnåelsen av øvrige utslippsmål kan ha flere negative effekter for Norge. Klimautvalget 2050 påpeker blant annet at bruken av kvoter kan redusere den reelle klimaeffekten av norsk måloppnåelse, da utslippsreduksjonen kan være usikker. I tillegg er det er risiko for at Norge utsetter tiltak for å omstille seg til et lavutslippssamfunn hvis det er en mulighet for å belage seg på å kjøpe utslippsreduksjoner. Norge har allerede betydelig fleksibilitet gjennom klimaavtalen med EU, og ytterligere fleksibilitet vil forsterke insentivene til å utsette vanskelige og dyre, men nødvendige tiltak.

¹⁸ [E24 19. november 2024: Regjeringen inngår en rekke kvoteavtaler](#)

¹⁹ [Energi & Klima 27. november 2024: Dette skjedde på COP29: Den store oversikten](#)

Det er svært viktig at Norge fortsetter å sette høye miljøkrav til slike kvoter, spesielt dersom hovedmålet med deltakelsen i dette markedet er å bidra til regelutvikling og etterspørsel etter høykvalitets-kvoter.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder

Vedlegg

[EUs vitenskapelige klimaråd](#) har som et realistisk og gjennomførbart mål for EU så langt anbefalt utslippskutt mot 2040 på 90 prosent og et totalt karbonbudsjett for perioden 2030–2050 på 11–14 gigatonn. Imidlertid viser analysene deres at dette utslippsmålet ikke er i tråd med målene i Parisavtalen om felles, men differensiert ansvar. Klimarådet anbefaler derfor at EU bør adressere denne bristen i sin måloppnåelse inn i sine øvrige bidrag under Parisavtalen.

Også Danmark har utredet sin [måloppnåelse](#) under Parisavtalen og sine forpliktelser overfor den danske klimaloven. De tar utgangspunkt i rettferdighetsprinsipp hvor alle mennesker har en lik andel av karbonbudsjettet i sine analyser. Som prinsipp for analysene må derfor utslippskuttene tas i Danmark. I EUs analyse over var prinsippet om like utslipp per innbygger det minst krevende rettferdighetsprinsippet for EU. De danske analysene viser at Danmarks klimamål mot 2025, 2030 og 2050 ikke er i tråd med 1,5-gradersmålet. De viser også hvordan et utslippsmål mot 2035 på 75–95 prosent utslippskutt gir ulik grad av «overshoot», og en reduksjon på 95 prosent gir 0,1 grader lavere temperaturstigning sammenliknet med en reduksjon på 75 prosent. Klimarådet anbefaler å skjerpe utslippskuttet mot 2030 fra 70 prosent til 80 prosent og framskynde Danmarks netto-null-mål fra 2050 til 2040. I tillegg anbefaler de å forsterke innsatsen rettet mot metanutslipp.

Det finnes også analyser av Norges gjenværende karbonbudsjett innenfor et 1,5-gradersperspektiv. Klimaforsker Helge Drange gjorde en sakkyndigerklæring på dette i 2023 i forbindelse med en tvistesak om konsekvensutredninger av norske oljefelt ([23-099330TVI-TOSL/05](#)). Analysene var i likhet med det danske klimarådet basert på et prinsipp om å måle utslipp per innbygger. Analysene viser at Norge må kutte om lag 80 prosent innen 2030 mot om lag 90 prosent innen 2035 og om lag 95 prosent innen 2040 for å holde seg innenfor gjenværende karbonbudsjett. Se innlimt utdrag fra Dranges sakkyndigerklæring nederst på neste side.

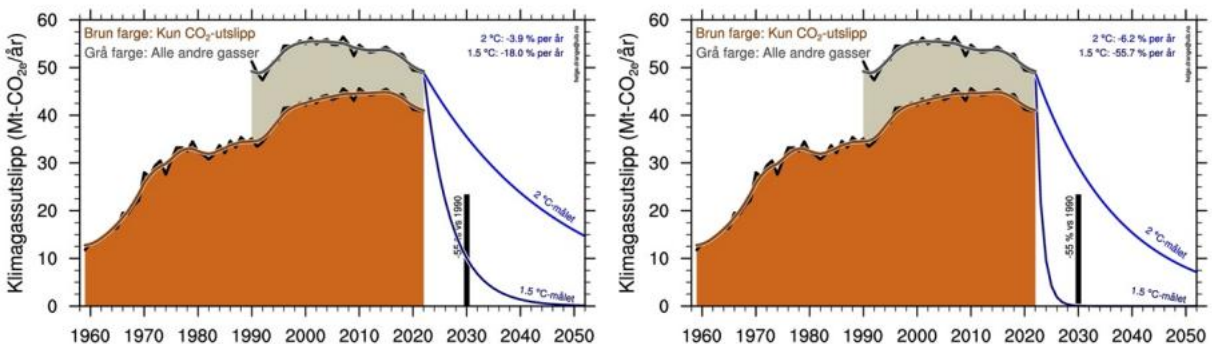
Det betyr at Norge, med dagens klimamål, ikke overholder målene under Parisavtalen, ei heller forpliktelsene under den europeiske menneskerettighetsdomstolen. Klimarådene i både EU og Danmark anbefaler, i tillegg til å vurdere å skjerpe vedtatte klimamål, også å anerkjenne at landene ikke overholder målene under Parisavtalen og dermed må adressere dette på andre måter.

Forum for utvikling og miljø anbefaler at Norge setter seg mål mot 2035 som er i tråd med analysene av Norges gjenværende karbonbudsjett. Som sakkyndigerklæringen viser, ville et mål i tråd med forpliktelsene i Parisavtalen og under den europeiske menneskerettighetskonvensjonen krevd en utslippsreduksjon på 80 prosent mot 2030 og 90 prosent mot 2035. Forum for utvikling og miljø anerkjenner at det kan vise seg vanskelig å oppnå en reduksjon på 80 prosent på de fem gjenværende årene mot 2030 uten fare for utilsiktede, negative sosiale og miljømessige konsekvenser. Desto viktigere er det dermed at et territorielt utslippsmål mot 2035 følges av supplerende mål om å bidra til global klimaomstilling, som beskrevet i teksten over.

Helge Dranges sakkyndigerklæring fra 2023 ([23-099330TVI-TOSL/05](#)):

Klimagassutslipp fra Norge som vil være i tråd med 1,5 og 2 gradersmålene

Dersom vi legger til grunn at de resterende, globale klimagassutslippene som er i tråd med 1,5 og 2 gradersmålene (fra Tabell 2) fordeles likt mellom alle nasjoner, uavhengig av historiske utslipp og nåværende økonomiske, teknologiske og samfunnsmessige utvikling, viser Figur 11 fremtidige utslipp for Norge som med 50 prosents sannsynlighet vil begrense global oppvarming til 1,5 og 2 grader (venstre figur), og 66 prosents sannsynlighet (høyre figur).

Figur 11. Som Figur 10, men inkludert Norges klimamål i 2030 vist med vertikal søyle (55 prosent reduksjon av de samlede klimagassutslippene relativt til 1990, se sluttnote 55), og utslippskurver i tråd med 50 prosents sannsynlighet til å nå 1,5 og 2 gradersmålene (til venstre) og 66 prosents sannsynlighet til å nå 1,5 og 2 gradersmålene (til høyre), beregnet basert på sluttnote 56. Årlige reduksjoner i prosent er vist oppe til høyre i figurene. Enhet er millioner tonn CO₂-ekvivalenter per år.